

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Jokaisella valtiolla on oikeus reagoida

Pirjatanniemi, Elina

Published in:
Turun Sanomat

Published: 09/01/2024

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Pirjatanniemi, E. (2024). Jokaisella valtiolla on oikeus reagoida. *Turun Sanomat*.
<https://www.ts.fi/puheenvuorot/6207500>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Kansainvälinen tuomioistuin sai joulukuussa käsiteltäväkseen kanteen, jossa Etelä-Afrikka syyttää Israelia joukkotuhonnan eli yleiskielellä kansanmurhan vastaisen sopimuksen loukkaamisesta. Prosessin seuraavat askeleet otetaan 11.–12. tammikuuta, jolloin maiden edustajia kuullaan tuomioistuimessa suullisesti.

Kansainvälinen tuomioistuin ratkoo valtioiden välisiä riitoja. Sen toimivalta asiassa liittyy edellä mainittuun sopimukseen, jonka sopimuspuolia sekä Etelä-Afrikka että Israel ovat. Sopimuksen mukaan sitä koskevat erimielisyydet viedään kansainvälisen tuomioistuimen käsiteltäväksi jonkun osapuolen sitä pyytäessä.

Joukkotuhonnan vastainen sopimus asettaa sopimuspuolille kaksi pääasiallista velvoitetta. Niiden on pyrittävä ehkäisemään joukkotuhonta ja rangaistava niitä, jotka ovat kyseiseen rikokseen syyllistyneet. Joukkotuhonta katsotaan kansainvälisessä oikeudessa rikokseksi, joka kohdistuu koko valtioyhteisöön. Näin ollen jokaisella valtiolla on oikeus reagoida, vaikka teot eivät kyseiseen valtioon välittömästi kohdistuisikaan.

Kanteessaan Etelä-Afrikka pyytää tuomioistuinta vahvistamaan, että Etelä-Afrikalla ja Israelilla on mainitun sopimuksen mukaisesti velvollisuus ehkäistä joukkotuhonta. Tämän lisäksi Etelä-Afrikka pyytää tuomioistuimen toteamaan, että Israel on rikkonut sopimusvelvoitteitaan ja lisäksi tuomioistuimelta pyydetään kiireellisesti määräystä niin sanotuista väliaikaisista toimenpiteistä. Näiden tarkoituksena on ehkäistä mahdollisesta oikeudenloukkauksesta johtuva korjaamaton vahinko. Toimenpiteet tähtäisivät muun muassa aseellisten toimien lakkauttamiseen Gazassa.

Tuomioistuimen määräys väliaikaisista toimenpiteistä ei ole kannanotto varsinaiseen oikeuskysymykseen eli siihen, onko Israel rikkonut joukkotuhonnan vastaista sopimusta. Määräys kuitenkin edellyttää, että tuomioistuin vakuuttuu siitä, että konfliktissa on kyse sopimukseen liittyvästä oikeudellisesta erimielisyydestä. On hyvin todennäköistä, että tämä kynnys ylittyy.

Joukkotuhonnalla tarkoitetaan edellä mainitussa sopimuksessa tekoa, joka tähtää jonkin kansallisen, etnisen tai uskonnollisen ryhmän hävittämiseen joko kokonaan tai osittain. Tekotapoja ovat ryhmän jäsenten tappaminen, vaikean ruumiillisen tai henkisen vamman aiheuttaminen ryhmän jäsenille, ryhmän elinehtojen tahallinen huonontaminen tarkoituksella hävittää ryhmä joko kokonaan tai osittain, syntyvyyden ehkäiseminen ryhmässä ja lasten pakollinen siirtäminen ryhmästä toiseen.

Etelä-Afrikan kanne kuvaa Gazan apokalyptisia olosuhteita yksityiskohtaisesti ja luotettaviin lähteisiin nojautuen. Vakavimmat teot eivät vielä sinänsä riitä joukkotuhonnan toteamiseksi. Joukkotuhonta edellyttää erityistä tarkoitusta eli sen todentamista, että Israel nimenomaan pyrkii palestiinalaisten hävittämiseen kokonaan tai osittain.

Jos tuomioistuin ottaa asian käsiteltäväkseen, tuomiota joudutaan odottamaan vuosia. Oikeudellisten tiimien kokoonpanot ennakoivat kovaa taistelua tulkinnoista. Oikeusjuttu ei kuitenkaan tuo välitöntä helpotusta sille gazalaisäidille, jonka keisarinleikkaus suoritetaan nyt ilman nukutusta, eikä se auta nälänhädän partaalla olevia siviilejä. Oikeudellisten toimien lisäksi tarvitaan tulitaukoa, panttivankien vapauttamista ja ennen kaikkea humanitäärisen avun turvaamista alueella.

NOSTO: Oikeusjuttu ei kuitenkaan tuo välitöntä helpotusta sille gazalaisäidille, jonka keisarinleikkaus suoritetaan nyt ilman nukutusta, eikä se auta nälänhädän partaalla olevia siviilejä.